

Тернопільська обласна рада
Управління освіти і науки Тернопільської облдержадміністрації
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія ім. Тараса Шевченка

Кафедра іноземних мов та методики їх викладання

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з навчальної роботи

М.Б. Боднар
«31» серпня 2021 р.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ НАПИСАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ З МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ПОЛЬСЬКОЇ МОВИ

рівень вищої освіти **перший (бакалаврський)**

галузь знань **01 Освіта / Педагогіка**

спеціальність **014 Середня освіта (Мова і літератур (польська))**

освітньо-професійна програма **Середня освіта (Мова і література (польська))**

Робоча програма навчальної дисципліни «Курсова робота з методики навчання польської мови» для студентів з галузі 01 Освіта / Педагогіка за спеціальністю 014 Середня освіта предметною спеціалізацією 014 Середня освіта (Мова і література (польська)) за освітньо-професійною програмою бакалавра. – 31 серпня 2021 р. – 30 с.

Розробники:

Глотов О.Л. доктор філологічних наук, професор;

Дирибало О.І. кандидат філологічних наук, старший викладач.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри іноземних мов і методик їх навчання:
Протокол №1 від 31 серпня 2021 року

Завідувач кафедри іноземних мов
і методик їх навчання

Воронцова Н.Г.

31.08.2021 р.

Рецензент: Клак І.Є., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов та методики їх викладання.

ЗМІСТ

1.	Пояснювальна записка	4
2.	Структура курсової роботи	7
3.	Вимоги до змісту курсової роботи.....	7
4.	Правила оформлення курсової роботи	12
5.	Загальні правила цитування та посилання на використані джерела.....	16
6.	Порядок виконання курсових робіт	17
7.	Додатки	22
8.	Список використаних джерел	39

Пояснювальна записка

Курсова робота є однією з головних форм навчальної діяльності і обов'язковою складовою частиною процесу науково-методичної і професійної підготовки майбутнього вчителя іноземної мови. Це досить складна форма самостійної, творчої роботи студента. Курсова робота – засіб перевірки не лише теоретичної і методичної підготовки майбутнього вчителя, але і його вміння працювати з літературою, спостерігати, аналізувати та узагальнювати педагогічний та науковий досвід, проводити самостійно науково-педагогічні дослідження та аргументовано, на основі статистичної обробки експериментальних даних, пропонувати методичні рекомендації, розробки конспектів уроків, позакласних заходів з іноземної мови тощо.

Курсові роботи розвивають наукове мислення студентів, вміння працювати зі спеціальною літературою, аналізувати та порівнювати різні погляди на певні питання навчання іноземної мови, чітко та логічно викладати свою думку, випрацювати та аргументувати власну позицію. Курсові роботи сприяють підвищенню теоретичної та методичної підготовки студентів як майбутніх вчителів, формують навички самостійної науково-дослідницької діяльності.

Найкращі курсові роботи надалі рекомендуються, як усні або стендові доповіді на наукових конференціях наукового студентського товариства, на методичних чи педагогічних читаннях, «круглих столах» а також для друку в збірниках наукових студентських праць. Розширені та доповнені курсові роботи можуть стати основою майбутніх магістерських проєктів.

Курсові роботи виконують на третьому курсі навчання як узагальнюючі роботи з методики навчання іноземної мови в школі. Темі курсових робіт та наукових керівників визначають кафедри на початку читання курсу лекцій з тим, щоб студенти мали час для підготовки до виконання курсової роботи.

Тематику курсових робіт затверджує завідувач кафедри за поданням викладача, що веде лекційний курс. Для опрацювання певної теми призначається керівник – викладач кафедри. Як виняток, окремі теми можуть запропонувати самі студенти. Такі теми повинні погоджуватися з завідувачем кафедри.

Кожну тему виконує, як правило, один студент, але над організацією конкретного експерименту з певного виду науково-методичної роботи може працювати невелика група (3-5) студентів. Виходячи з вимог програми викладання курсу методики викладання іноземних мов, курсова робота повинна мати творчий характер та певну наукову цінність, а також конкретне значення для розвитку освітянських та наукових проблем. Бажано, щоб висновки, що випливають з курсового проєкту, були цінними у практиці викладання іноземних мов в школі. Таким чином, курсова робота не повинна обмежуватись реферуванням літературних джерел або бути описом простого спостереження, а включати елементи нових добутих знань. Якість курсової роботи повинна бути такою, щоб після захисту цієї роботи, усі бажаючі мали змогу використати її результати, як певний методичний посібник. Результати роботи ґрунтуються на глибокому, осмисленому вивченні теоретичної та методичної літератури, узагальненні спостережень, експериментів, досить повному аналізуванні конкретних матеріалів педагогічної практики.

Оформлення будь-якої дослідницької роботи – навчально-наукової чи кваліфікаційної – є одним із показників якості виконання наукового дослідження, загальної культури студента, заключний і відповідальний етап дослідницького процесу, в якому уникнути недоробок та недоліків допоможе знання правил оформлення наукової роботи.

Вивчення курсу спрямоване на формування в студентів наступних **професійних компетентностей**:

Інтегральної компетентності:

ІК: Забезпечення освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти під час навчання польської мови, що передбачає здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі й практичні проблеми та застосування відповідних теорій і методів освітніх наук в галузі середньої освіти та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність спілкуватися іноземною мовою усно та письмово, в тому числі з

професійних питань.

ЗК2. Здатність навчатися та самонавчатися.

ЗК4. Здатність до застосування soft skills (планування та розподілу часу, тайм менеджменту, вміння брати на себе відповідальність за вироблення та ухвалення рішень у непередбачуваних робочих та/або навчальних контекстах тощо).

ЗК5. Здатність збирати, інтерпретувати та застосовувати дані з різних джерел.

ЗК6. Здатність застосовувати знання на практиці.

ЗК7. Здатність приймати обґрунтовані рішення та судження, з врахуванням соціальних, наукових та етичних аспектів.

ЗК8. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК9. Знання і розуміння предметної області та розуміння професії.

ЗК10. Здатність оцінювати і підтримувати якість роботи.

ЗК11. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (ФК):

ФК1. Знання концептуальних наукових і практичних основ, сучасних методологічних засад предметної спеціалізації, теорії та історії польської мови, дисциплін за вибором із мовознавчих та літературознавчих питань.

ФК2. Уміння застосовувати сучасні методики й освітні технології викладання польської мови (зокрема інформаційні) для забезпечення якості навчально-виховного процесу в загальноосвітніх навчальних закладах.

ФК3. Здатність визначати, критично осмислювати й реалізувати ефективні підходи (методи) у вивченні й викладанні польської мови на підставі вітчизняного й міжнародного досвіду.

ФК4. Здатність до розроблення навчально-методичних матеріалів для проведення занять (зокрема в інтерактивному режимі).

ФК5. Трансфер сучасних наукових досягнень та концепцій розвитку soft skills у ЗЗСО, практику навчання польської мови.

ФК6. Здатність створювати умови для переносу лінгвістичних знань та навчального досвіду у вивченні рідної та іноземної мови, розвивати мовну увагу, виявляти подібності й відмінності в різних мовах.

ФК7. Володіння методиками білінгвального та інтегрованого навчання мови і фахового змісту, основами дидактики багатомовності, методикою паралельного вивчення споріднених мов.

ФК8. Здатність до критичного аналізу власної педагогічної діяльності, обмін досвідом професійної діяльності. Готовність до виконання ролі фасилітатора та модератора у діалозі двох культур (рідної та іншомовної).

ФК9. Здатність реалізовувати управлінські функції (аналіз, прогнозування, організація, контроль, самоконтроль у процесі організаційно-методичної, навчально-методичної, науково-дослідної, виховної та інших видів професійної діяльності), організувати та керувати професійним розвитком осіб та груп та здатність до створення позитивного освітнього середовища для успішного оволодіння учнями навичками іншомовної компетентності.

ФК13. Здатність викладання польської мови на підставі особистісно-орієнтованого, діяльнісного та компетентнісного підходів. Здатність ставати агентом змін в системі середньої освіти (донести до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення та власний досвід), знати дидактичні та лінгводидактичні засади їх реалізації в освітньому процесі, демонструвати здатність до виконання ролі тьютора, едвайсера, коуча, фасилітатора та ментора у навчанні іноземної мови.

ФК14. Орієнтування в літературному процесі (від давнини до сучасності), уміння використовувати здобутки світового письменства для формування національної свідомості, культурного кругогляду учнів, їхньої моралі, ціннісних орієнтацій у сучасному суспільстві.

ФК15. Уміння застосовувати елементи теоретичного й експериментального дослідження в професійній діяльності.

ФК16. Уміння застосовувати методи діагностування й контролю досягнень учнів ЗЗСО.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН1. Демонструвати знання основ філософії, педагогіки, психології, що сприяють розвитку поглиблених когнітивних та практичних умінь/навичок, майстерності та інноваційності на рівні, необхідному для розв'язання складних спеціалізованих задач і практичних проблем у сфері середньої освіти, розвитку softskills, загальної культури й соціалізації особистості, в обсязі, необхідному для розуміння причинно-наслідкових зв'язків у розвитку особистості, суспільства й уміння їх використовувати у професійній і соціальній діяльності.

ПРН3. Визначати сутність процесів навчання й виховання у середній школі, їх психолого-педагогічні основи в загальних поняттях та термінах, що є необхідним для успішної практичної діяльності.

ПРН4. Демонструвати розуміння ролі наукових досліджень у житті суспільства, усвідомлення значення науково-дослідницької складової в педагогічній професії в обсязі, необхідному для організації та проведення власних досліджень та впровадження їх результатів у практику.

ПРН6. Демонструвати знання методів формування навичок самостійної роботи й розвитку творчих здібностей і логічного мислення учнів в обсязі, необхідному для успішного вивчення польської мови.

ПРН7. Розробляти, планувати, організовувати власне теоретичне та експериментальне дослідження в професійній діяльності з метою вирішення актуальних проблем системи освіти в контексті діяльнісного та практичного підходів до організації освітнього процесу.

ПРН8. Демонструвати уміння критично використовувати світоглядні теорії та засвоєні теоретичні знання у сфері гуманітарних та професійно-орієнтованих дисциплін при розв'язанні практичних соціально-професійних та лінгводидактичних завдань, обирати й використовувати відповідні навчальні засоби для побудови технологій навчання.

ПРН10. Демонструвати детальні знання спеціально вибраної галузі (відповідно до обраної спеціальності та спеціалізації) шляхом говоріння, читання, вивчення та звітування про зміст важливих праць на обрану тематику.

ПРН15. Зрозуміло доносити власні висновки, знання та їх обґрунтування до осіб, які навчаються, користуючись основними поняттями та термінами професійно-орієнтованих дисциплін з обраної спеціальності та спеціалізації.

ПРН16. Формувати комунікаційну стратегію з суб'єктами взаємодії з дотримання етичних норм, застосовувати демократичні технології прийняття колективних рішень, враховуючи власні інтереси і потреби інших, використовувати ефективні стратегії спілкування та soft skills залежно від ситуації.

Структура курсової роботи

Курсова роботи повинна містити:

- Титульний аркуш.
- Зміст.
- Перелік умовних позначень (за необхідності).
- Вступ.
- Основну частину.
- Висновки.
- Додатки (за необхідності).
- Список використаних джерел.

Вимоги до змісту курсової роботи

Титульний аркуш курсової роботи (див. додаток А).

Курсова робота починається з титульного аркуша, на якому вказується:

- 1) повна назва навчального закладу (академії, інституту, кафедри) та міністерства, до якого належить цей навчальний заклад (вгорі);
- 2) назва курсової роботи (посередині);
- 3) прізвище, ім'я та по батькові студента (в родовому відмінку), номер (шифр) групи та курс де він навчається (нижче);

4) прізвище, ім'я та по батькові наукового керівника – вчене звання, науковий ступінь та посада (у називному відмінку);

5) місто, в якому розміщено навчальний заклад та навчальний рік (внизу сторінки).

Зміст подають на початку курсової роботи. Він містить найменування та номери початкових сторінок усіх розділів, підрозділів та пунктів, зокрема вступу, висновків до розділів, загальних висновків, додатків, списку використаної літератури (див. додаток Б).

Перелік умовних позначень подається, якщо в курсовій роботі вжито специфічну термінологію, а також використано маловідомі скорочення, символи, позначення і таке інше, то їх перелік може бути поданий в роботі у вигляді окремого списку, який розміщують перед вступом. Перелік треба друкувати двома колонками, в яких зліва за абеткою наводять, наприклад, скорочення, справа – їх детальне розшифрування. Якщо в курсовій роботі спеціальні терміни, скорочення, символи, позначення і таке інше повторюються менше трьох разів, перелік не складають, а їх розшифрування наводять у тексті при першому згадуванні.

У **вступі** розкривається суть і стан наукової проблеми (задачі) та її значущість, підстави і вихідні дані для розроблення теми, обґрунтування

необхідності проведення дослідження. Далі подають загальну характеристику курсової роботи в такій послідовності:

Актуальність теми зазначається шляхом критичного аналізу та порівняння з відомими розв'язаннями проблеми (наукової задачі) обґрунтовують актуальність і доцільність роботи для розвитку теорії і практики викладання з відповідної галузі науки (зокрема іноземних мов). Висвітлення актуальності не повинно бути багатослівним. Досить кількома реченнями висловити головне – сутність проблеми або наукового завдання. Обов'язковим є посилання на наукові доробки, які максимально близько до обраної теми розкривають ту чи іншу проблему. Короткий огляд вже існуючих досліджень за темою здійснюється для того, щоб довести новизну обраної студентом теми наукового пошуку.

Формулюють **мету і завдання** дослідження, які необхідно вирішити для досягнення поставленої мети. Не варто формулювати мету як «дослідження»,

«вивчення», тому що ці слова вказують на засіб досягнення мети, а не на саму мету. Формулювання мети дослідження відбувається 1-2 реченнями, вказуючи наукові теоретичні та практичні цілі роботи. Завдання формулюють 3-4 відокремленими пунктами, що розкривають суть всієї роботи і дають можливість прослідкувати хід наукового дослідження (для формулювання завдання доцільно використовувати дієслова у формі інфінітиву) (див. додаток В).

Об'єкт дослідження – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію і є таким, що обране для вивчення.

Предмет дослідження міститься в межах об'єкта. (див. додаток Д)

Об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове. В об'єкті виділяється та його частина, яка є предметом дослідження. Саме на нього спрямована основна увага виконавця курсової роботи, оскільки предмет дослідження визначає тему курсової роботи, яка визначається на титульному аркуші як її назва.

Перелік **методів** дослідження подають для досягнення поставленої в роботі мети. Перераховувати їх треба не відірвано від змісту роботи, а коротко та змістовно визначаючи що саме досліджувалось тим чи іншим методом.

Наприклад, *теоретичні* (аналіз наукових джерел з досліджуваної проблеми; історико-педагогічний аналіз педагогічної, лінгвістичної, філософської літератури; причинно-наслідковий, порівняльний, історичний аналіз (для визначення предмета, мети й завдань дослідження); теоретичне проектування й моделювання підготовки учнів старших класів до ... (згідно теми)); *емпіричні* (спостереження, вивчення й оцінка сучасного стану підготовленості учнів старших класів до ... (згідно теми)); бесіди, анкетування; узагальнення педагогічного досвіду; оцінки, самооцінки, взаємооцінки тощо; вивчення результатів досліджуваного виду діяльності (згідно теми)); *статистичні* (інтерпретація кількісно-якісних показників, встановлення статистичної значущості результатів дослідження).

Статистичні методи використовують за умови проведення педагогічного експерименту, який слугує доказовою базою висунутих теоретичних припущень студента і доводить доцільність використання запропонованих рекомендацій, методичних прийомів, засобів контролю тощо.

Наукове значення проведеного дослідження зазначається в узагальненні, уточненні,

систематизації, класифікації певних наукових понять, практичних методів та прийомів організації навчально-виховного процесу тощо.

Практичне значення полягає у використанні результатів дослідження або рекомендацій щодо їх використання.

Оскільки кращі наукові дослідження студентів під час роботи над ними будуть рекомендовані як доповіді на наукових конференціях, а по закінченні для друку в збірниках наукових студентських праць, у вступі має бути зазначена апробація результатів дослідження.

Апробація висновків і результатів дослідження містить перелік наукових чи науково-практичних конференцій, семінарів, назви методичних чи педагогічних читань, «круглих столів», де здійснювались виступи студентів. Наприклад, круглий стіл «Актуальні питання методики навчання іноземної мови в загальноосвітньому навчальному закладі» (Кременець, 23 вересня 2019р.). Під час захисту курсової роботи варто розмістити в презентації окремим файлом

програми заходів, в яких студенти брали участь, а також титульні сторінки збірників наукових студентських праць.

Якщо до захисту курсової роботи науковий доробок студента – наукова стаття чи тези вийшли друком, варто внести цей доробок у перелік використаних джерел, а у вступі виокремити під назвою «публікації». Наприклад:

Публікації. Основні результати дослідження висвітлено у (цифра) публікаціях, із яких: (цифра) – у збірниках наукових праць студентів, (цифра) – у збірниках матеріалів конференцій.

Структура і обсяг курсової роботи. Потрібно зазначити наявність та обсяг всіх структурних елементів курсової роботи, таблиць та рисунків. Наприклад:

Курсова робота складається зі вступу, ... розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, ... додатків на ... сторінках, списку використаних джерел (усього ... найменувань, із них ... – іноземними мовами, ... – інтернет-ресурси). Основний зміст роботи викладений на ... сторінках. Робота містить ... таблиць на ... сторінках, ... рисунків на ... сторінках основного тексту.

Основна частина складається, як правило, з двох розділів, підрозділів, пунктів. Кожен розділ починають з нової сторінки. Основному тексту кожного розділу може передувати передмова з коротким описом вибраного напрямку та обґрунтуванням застосованих методів дослідження. У кінці кожного розділу формулюють висновки із стислим викладенням наведених у розділі наукових і практичних результатів, що дає змогу вивільнити висновки від другорядних подробиць.

Перший розділ присвячують огляду педагогічної, психологічної та методичної літератури – за напрямком дослідження студента, згідно теми курсової роботи. В огляді літератури окреслюються основні етапи розвитку наукової думки за обраною проблемою, здійснюється аналіз та осмислення опрацьованої студентом літератури за темою дослідження, а також певні висновки, які спонукають до виконання необхідних дослідницьких розвідок. Огляд повинен містити критичний огляд наукової літератури з обраної теми, аналіз існуючих поглядів на предмет дослідження (якщо такі існують), огляд невіршених аспектів проблеми. Стисло, критично висвітлюючи роботи науковців, потрібно назвати ті питання, що залишились невіршеними і, отже, визначити своє місце у розв'язанні проблеми. Загальний обсяг літератури не повинен перевищувати 20% обсягу основної частини курсової роботи. Перелік декількох прізвищ науковців, на висвітлення одного наукового положення подається з ініціалами в алфавітному порядку (див. додаток К). Спочатку варто зазначити наукові доробки вітчизняних, потім зарубіжних науковців.

У другому розділі, як правило, обґрунтовують вибір напрямку дослідження, наводять методи вирішення задач і їх порівняльні оцінки; описують виконане дослідницьке завдання, методику дослідницько-експериментальної роботи – це методичні моделі уроків, роздаткових матеріалів, розробка конспектів уроків, наочність, засоби навчання та розробки навчально-методичних матеріалів, розроблених студентом і пропонувані для використання. Виклад матеріалу підпорядковують одній провідній ідеї, чітко визначеній автором відповідно до теми курсової роботи.

У **висновках** викладають найважливіші наукові і практичні результати, одержані під час виконання курсової роботи. Висновки підсумовують проведену дослідницьку роботу і містять формулювання, що відображають власну думку автора курсової роботи. У першому пункті висновків коротко оцінюють стан питання, далі розкривають методи вирішення поставленої наукової проблеми, їх практичний аналіз, порівняння з відомими розв'язаннями. Виклад результатів наукового дослідження у висновках має чітко корелюватись із завданнями, поставленими на

початку роботи – у вступі.

До **додатків** за необхідності доцільно включати допоміжний матеріал: методичні розробки та рекомендації, графічний та ілюстративний матеріал, мовний і мовленнєвий навчальний матеріал, вправи, зразки наочних засобів, таблиць, схеми, графіки, анкети учнів і вчителів тощо.

Список використаних джерел розміщують в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків українською та російською мовами, потім в такому ж порядку розміщуються джерела іноземними мовами, потім Інтернет-джерела (див. додаток 3).

Правила оформлення курсової роботи

Загальні вимоги.

Курсову роботу друкують на комп'ютері з одного боку аркуша білого паперу формату А4 (210 X 297 мм), які потім зашивають у тверду папку. Обсяг курсової роботи не повинен перевищувати **25-30** сторінок. Текст необхідно друкувати, залишаючи поля: вгорі, внизу, з лівого боку – 25 мм, з правого – 10 мм. Абзац починається з 5 знаку. Шрифт – Times New Roman, розмір – 14 пунктів з полуторним міжрядковим інтервалом, чіткий, чорного кольору, середньої жирності, щільність тексту повинна бути однаковою. Текст основної частини поділяють на розділи, підрозділи, пункти.

Заголовки структурних частин, а саме: «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкують великими літерами симетрично до тексту.

Заголовки підрозділів друкують з абзацу маленькими літерами (крім першої літери, яка друкується великою). Крапка в кінці заголовків не ставиться. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапками. Назви розділів та параграфів формулюють стисло і чітко. Відстань між заголовком структурних частин підрозділів (параграфів) та текстом повинна дорівнювати 2-3 інтервалам. Кожну структурну частину курсової роботи (розділ, висновки до підрозділів та загальні висновки, додатки, список використаних джерел) слід починати з нової сторінки. При друкуванні тексту слід чітко диференціювати *type* (-), що ставиться перед узагальнюючим словом „де”, що стоїть після однорідних членів речення, та *defic* (-), що вживається як знак переносу частин слова з одного рядка на інший або як з'єднувальна риска між словами.

До загального обсягу курсової роботи не входять додатки, список використаних джерел, таблиці та рисунки, які повністю займають площу сторінки. Але всі сторінки зазначених елементів курсової роботи підлягають суцільній наскрізній нумерації.

Нумерація сторінок, розділів параграфів, таблиць подається арабськими цифрами без знака №. Першою сторінкою курсової роботи є титульний аркуш, який включається до загальної нумерації сторінок, але *номер (1) не ставиться*. На наступних сторінках номер ставиться у **правому верхньому куті** сторінки без крапки в кінці.

Такі структурні частини курсової роботи як зміст, перелік умовних позначень, вступ, висновки, список використаних джерел не мають порядкового номера. Номер розділу ставиться після слова „РОЗДІЛ”, крапка не ставиться, заголовок друкується з нового рядка (РОЗДІЛ 1). Допускається інший варіант: назва розділу подається в одному рядку з номером цього розділу, після номера ставиться крапка (РОЗДІЛ 1. Теоретичні основи організації самостійної роботи учнів).

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу й порядкового номера підрозділу, між якими ставиться крапка. В кінці номера підрозділу теж ставиться крапка і далі, в цьому ж рядку, йде заголовок підрозділу (1.1. Сутність і принципи організації самостійної роботи учнів).

Якщо в тексті роботи використовуються ілюстрації (малюнки, графіки, схеми) і таблиці (а це необхідний елемент наукової праці), то вони подаються безпосередньо після тексту, де вони згадуються вперше, або на останній сторінці, яка теж включається до загальної нумерації сторінок. Якщо ілюстрація чи таблиця мають розмір більший за формат А4, то її можна розмістити у додатках (див. додаток Д).

Ілюстрації позначають словом «Рис.» «Мал.» і нумерують послідовно в межах розділу (за винятком ілюстрацій, поданих у додатках). Номер ілюстрації складається із номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка.

Наприклад: «Рис. 1.3» (третій рисунок першого розділу). Номер ілюстрації, її назва і пояснювальний підпис розміщується безпосередньо під ілюстрацією.

Ілюстрації використовують, виходячи із певного загального задуму, за ретельно продуманим тематичним планом, що допомагає уникнути випадкових ілюстрацій. Кожна ілюстрація має відповідати тексту, а текст – ілюстрації.

Таблиці нумеруються послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) в межах розділу. В правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис «Таблиця» із зазначенням її номера. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка. Наприклад: «Таблиця 1.2» (друга таблиця першого розділу).

Якщо таблиця переноситься на наступну сторінку, то над таблицею пишеться «Продовження табл. 1.2». Таблиці використовують для систематизації, класифікації візуалізації отриманих наукових аналітичних пошуків чи статистичних даних, тому після наведеної таблиці варто подати невелике пояснення тих матеріалів чи закономірностей, що запропоновані в таблиці.

Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею і друкують симетрично до тексту. Назву і слово «Таблиця» починають з великої літери. Назву друкують жирним шрифтом.

Таблицю розміщують після першого згадування про неї в тексті, при перенесенні таблиці на наступну сторінку назву вміщують тільки над її першою частиною (див. додаток К).

Загальні правила цитування та посилання на використані джерела

Під час роботи з літературою студент повинен користуватися різними видами каталогів: *систематичним* (назви джерел розташовані за галузями знань), *алфавітним* (назви творів розташовані в алфавітному порядку) та *предметним* (назви праць з конкретних проблем чи галузей науки). Крім того, необхідно звертатися до періодичних видань, офіційних державних документів (директиви, накази, постанови керівних органів), шкільної документації, яка може стосуватися курсової роботи (плани і конспекти, уроки та позакласні заходи вчителів, тексти контрольних робіт, аналіз і класифікація помилок, допущених учнями під час контрольних і самостійних робіт, зошити та інші письмові роботи учнів, зокрема звіти про екскурсії, лабораторні роботи, домашні експериментальні завдання і матеріали та експонати виставок робіт учнів). Посилатися слід на останні видання публікацій. На більш ранні видання можна посилатися лише в тих випадках, коли наявний у них матеріал не включений до останнього видання.

Посилання в тексті курсової роботи зазначаються у квадратних дужках порядковим номером цього джерела за бібліографічним списком (списком використаних джерел) і відповідною сторінкою, наприклад: [9, 78]. Цей запис означає, що студент посилається на роботу, яка значиться у списку літератури під номером 9, а матеріал взято зі сторінки 78 цього джерела. Переказ думок ряду авторів оформляється зазначенням у квадратних дужках номерів їх праць у бібліографічному списку через крапку з комою. Наприклад, запис [4; 5; 7; 9]

означає посилання на джерела під номерами 4, 5, 7, 9 у списку використаних джерел.

Цитування доцільно використовувати в тексті роботи тоді, коли виникає необхідність підтвердити певну думку авторитетним висловлюванням вченого, коли студент не погоджується з тим чи іншим положенням, викладеним у літературі, коли є потреба порівняти погляди різних авторів з приводу одного й того ж питання. Науковий етикет потребує точно відтворювати цитований текст, бо найменше скорочення наведеного витягу може спотворити зміст, закладений автором.

Загальні вимоги до цитування:

- текст цитати починається і закінчується лапками і наводиться в тій граматичній формі, в якій він поданий в джерелі, із збереженням особливостей авторського написання;
- цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту. Пропуск слів, речень, абзаців допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками. Вони ставляться у будь-якому місці цитати. Якщо перед випущеним текстом або за ним стояв розділовий знак, то він не зберігається;
- кожна цитата **супроводжується посиланням на джерело (!)**, наприклад: [4, с. 52] (це означає посилання на роботу, яка значиться у списку літератури під номером 4, а цитату взято зі сторінки 52 цього джерела);
- при непрямому цитуванні (переказі) слід бути гранично точним у викладенні думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів і дати відповідні посилання на джерело [4, 52].

Під час роботи з науковими джерелами слід пам'ятати, що власне дослідження передбачає

передусім критичний аналіз цих видань, а не механічне переписування чужих думок без відповідних посилань. Саме критичний аналіз наукової літератури дає можливість визначити ще невивчені сторони наукової проблеми і точно окреслити завдання своєї роботи. Автор курсової роботи повинен вміти викласти свій погляд на шляхи вирішення обраної проблеми. При цьому необхідно показати вміння оперувати науковою термінологією, осмислювати ті наукові визначення, які найбільш точно характеризують проблему дослідження.

Використовувати цитати з наукових джерел без посилань на них забороняється.

Оформлення списку використаних джерел

Список використаних джерел – елемент бібліографічного апарату, котрий містить бібліографічні описи використаних джерел і розміщується після висновків. Бібліографічний опис повинен охоплювати всю літературу, використану студентом.

До списку літератури включаються всі публікації вітчизняних і зарубіжних авторів, на які є посилання в роботі. Всі джерела вказуються тією мовою, якою вони видані. *Непринциповим є переклад назв іноземних видань українською мовою.* Література іноземними мовами наводиться після списку джерел українською мовою, в кінці списку використаної літератури наводяться інтернет-джерела. Варто зазначити, що інтернет-джерела не повинні містити більш ніж 25% від основного переліку джерел. Відомості про джерела, що включені до списку, подаються згідно з вимогами державного стандарту з обов'язковим наведенням назв праць (див. додаток З).

Додатки оформлюють як продовження курсової роботи на наступних її сторінках, розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті. Кожний додаток повинен починатися з нової сторінки, мати заголовок, бути надрукованим угорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. Наприклад, Додаток А (великі літери, що позначають додаток, слід використовувати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь). Першому додатку має передувати аркуш, на якому під назвою курсової роботи великими літрами друкують слово «ДОДАТКИ».

Порядок виконання курсових робіт

Готуючись до виконання курсової роботи, студент обирає її тему. Бажано, щоб тема відповідала науковим інтересам, що має викликати прагнення студента до глибокого її вивчення. За цієї передумови в процесі опрацювання теми студент здатний практично реалізувати поставлену у роботі головну ідею, зробити свій внесок у розвиток цієї теми, викласти своє бачення та розуміння тематики роботи. Після визначення теми проводять першу настановчу консультацію з науковим керівником. Під час консультації визначаються: загальні вимоги до роботи, порядок її виконання, орієнтовний план, основна література та інші джерела, які підлягають вивченню, зміст та методика спостережень, обсяг тощо.

Після цього студент користується настановами наукового керівника згідно визначеного графіку консультацій. Курсову роботу треба виконувати точно за графіком, за кожний етап роботи студент звітує науковому керівникові (див. додаток Л).

Подання курсових робіт до захисту

Після того, як рукопис курсової роботи надруковано, студент повинен ретельно вичитати і перевірити його. Робота має бути написана грамотно, літературною мовою. Особливої уваги при перевірці потребують цитати, таблиці, бібліографічні посилання. На останній сторінці робота підписується автором. Перевірені, зброшуровані курсові роботи подаються науковому керівникові **за місяць** до їх захисту. В остаточний варіант роботи вносяться необхідні зміни відповідно до зауважень наукового керівника, а також уточнення назв розділів, параграфів, таблиць, статистичних даних, цитат і бібліографічних посилань, висновків та рекомендацій. Текст роботи друкується у 2-х примірниках.

Відзив наукового керівника, що додається до курсової роботи (див. додаток М) обов'язково передбачає визначення рівня підготовки студента до виконання наукових досліджень, його вміння працювати з літературою, самостійно вирішувати наукові та практичні проблеми; характеристику ступеня оволодіння сучасними методами дослідження й вміння втілювати в практику навчання теоретично обґрунтовані нові наукові ідеї, а також виявлене вміння логічно, послідовно, аргументовано викладати матеріал і робити висновки. Науковий керівник визначає відповідність курсової роботи вимогам до наукових досліджень такого типу. Науковий керівник має чітко висловити свою думку щодо рекомендації роботи до захисту.

Рецензія також додається до курсової роботи (див. додаток Н). Рецензент (старший викладач чи доцент з науковим ступенем) відзначає актуальність обраної теми, новизну і методику дослідження, теоретичне і практичне значення роботи, аргументовано характеризує її позитивні сторони та недоліки, чітко висловлює свою думку щодо рекомендації роботи до захисту та орієнтовної оцінки виконаної курсової роботи.

Оформлена курсова робота з відзивом наукового керівника та рецензією подається на кафедру за 3 тижні до захисту. Студент повинен бути ознайомлений зі змістом відзиву та рецензії, щоб під час захисту курсової роботи мати можливість відповісти на зауваження рецензента, чи прийняти його як побажання удосконалення в подальшій науковій діяльності.

Рішення про рекомендацію курсових робіт до захисту приймається кафедрою *не пізніше, ніж за 3 тижні до початку екзаменів* при наявності попередньої рецензії та відзиву наукового керівника. Виконані роботи у двох примірниках з написом на титульному аркуші висновку завідувача кафедри про допуск студента до захисту подаються кафедрою до навчального відділу *за 2 тижні до початку екзаменів*.

Після зазначеного терміну курсові роботи не приймаються, студенти до їх захисту не допускаються.

Разом з курсовою роботою подаються такі **документи**:

- витяг з протоколу засідання кафедри про рекомендацію до захисту;
- письмовий відзив наукового керівника з характеристикою діяльності студента під час проведення наукового дослідження і визначенням самостійності та рівня виконаної роботи;
- письмова рецензія на курсову роботу, яка містить критичні зауваження та її рекомендацію до захисту;
- матеріали, які розширюють репрезентацію наукової роботи студента (зокрема, наукові статті, тези доповідей з теми дослідження, електронна версія курсової роботи та презентації на захист роботи).

Захист та критерії оцінювання курсових робіт

Після подання курсової роботи на кафедру, роботи, які позитивно оцінені науковим керівником і рецензентом, подаються до захисту. Якщо курсові роботи не відповідають вимогам, що ставляться до їх виконання, то вони не допускаються до захисту і оцінюються *«незадовільно»*.

Захист курсових робіт відбувається у встановлений навчальним відділом термін у присутності студентів та **комісії**: наукового керівника і викладачів

кафедри. Виступ студента орієнтовно має тривати 5-7 хвилин. Під час захисту студент називає тему і мету дослідження, повідомляє план роботи і коротко передає зміст. Особливу увагу при цьому слід звернути на практичну частину роботи, власне на результати виконання дослідницького завдання та методичні розробки. Захист курсової роботи дозволяє студенту викласти своє розуміння дослідженої проблеми, є свідченням здатності не тільки до наукової роботи, а й самостійної роботи взагалі.

Успішний захист курсової роботи є результатом усвідомленого сприйняття навчального матеріалу, вміння самостійно практично мислити, аналізувати різні літературні джерела, застосовувати теоретичні знання на практиці, що є необхідним і дієвим компонентом професійної підготовки майбутнього вчителя.

При **оцінці** змісту виступу студента беруться до уваги переконливість його тверджень, логічність викладу, мовлення, ґрунтовність відповідей на запитання присутніх і зауваження наукового керівника. За результатами захисту курсової роботи виставляється оцінка, яка заноситься до екзаменаційної відомості та ІНПС.

Курсова робота оцінюється згідно шкали ECTS:

«А» ставиться за умови:

- повного дотримання всіх вимог до курсової роботи;
- відповідності змісту роботи темі дослідження;
- глибокого аналізу наукової літератури та ґрунтовності власних висновків;
- якісно підготовлених практичних розробок;
- успішного виконання дослідницьких завдань;
- дотримання всіх вимог щодо технічного й естетичного оформлення роботи і

орфографічного стандарту;

– вдалої презентації роботи на захисті.

«В» ставиться за умови:

– повного дотримання всіх вимог до курсової роботи;

– відповідності змісту роботи темі дослідження;

– глибокого аналізу наукової літератури та ґрунтовності власних висновків;

– незначних недоліків у практичних розробках;

– виконання дослідницьких завдань;

– дотримання всіх вимог щодо технічного й естетичного оформлення роботи і орфографічного стандарту;

– вдалої презентації роботи на захисті.

«С» ставиться за умови:

– повного дотримання всіх вимог до курсової роботи;

– відповідності змісту роботи темі дослідження;

– глибокого аналізу наукової літератури та наявності власних висновків;

– незначних недоліків у практичних розробках;

– виконання дослідницьких завдань;

– дотримання всіх вимог щодо технічного й естетичного оформлення роботи і орфографічного стандарту;

– незначних огріхів під час презентації роботи на захисті.

«Д» ставиться за умови:

– неповного дотримання всіх вимог до курсової роботи;

– відповідності змісту роботи темі дослідження;

– недостатньо глибокого аналізу наукової літератури та наявності власних висновків;

– певних недоліків у практичних розробках;

– не чіткого виконання дослідницьких завдань;

– незначних недоліків у технічному й естетичному оформленні роботи і орфографічного стандарту;

– незначних огріхів під час презентації роботи на захисті.

«Е» ставиться за умови:

– неповного дотримання всіх вимог до курсової роботи;

– відповідності змісту роботи темі дослідження;

– поверхового аналізу наукової літератури та наявності нечітких власних висновків;

– певних недоліків у практичних розробках;

– не повного виконання дослідницьких завдань;

– певних недоліків у технічному й естетичному оформленні роботи і орфографічного стандарту;

– нечітких відповідях на питання комісії, невдалого подання результатів дослідження під час презентації роботи на захисті.

Захищена курсова робота зберігається на кафедрі протягом одного року. Роботи, відзначені першими преміями на республіканських студентських конкурсах, зберігаються постійно.

Методи навчання:

- підбір і первинне ознайомлення з літературою;

- аналіз і синтез;

- метод порівняння та аналогій;

- систематизація та класифікація;

- спостереження,

- експеримент, тестування;

- вивчення та узагальнення практичного досвіду тощо.

Форми контролю:

- оцінювання якості оформлення роботи (дотримання вимог);
- заслуховування доповідей на публічному захисті;
- оцінювання презентації курсової роботи.

ДОДАТКИ

Додаток А

Зразок оформлення титульної сторінки курсової роботи**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРЕМЕНЕЦЬКА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ****Кафедра іноземних мов та методики їх викладання**

КУРСОВА РОБОТА НА ТЕМУ

“ _____ ”

Студента(ки) _____ курсу _____ групи

(прізвище, ім.'я та по-батькові)

Науковий керівник _____

(науковий ступінь, вчене звання, посада)

(прізвище та ініціали)

Зразок оформлення змісту курсової роботи на тему «Тестовий контроль лексичних навичок говоріння»

ЗМІСТ

ВСТУП.....
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ ЛЕКСИЧНИХ НАВИЧОК ГОВОРІННЯ ПОЛЬСЬКОЮ МОВОЮ В СТАРШИХ КЛАСАХ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ.....
1.1. Базові вміння говоріння польською мовою на старшому етапі як об'єкти контролю.....
1.2. Лінгвістичний аспект проблеми тестового контролю
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ ЛЕКСИЧНИХ НАВИЧОК ГОВОРІННЯ ПОЛЬСЬКОЮ МОВОЮ В СТАРШИХ КЛАСАХ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ
2.1. Комплекс тестових завдань для контролю лексичних навичок говоріння на старшому етапі навчання польської мови.....
2.2. Методичні рекомендації щодо організації тестового контролю лексичних навичок говоріння в старших класах середньої школи.....
ВИСНОВКИ
ДОДАТКИ
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....

Зразок оформлення завдань курсової роботи на тему «Тестовий контроль лексичних навичок говоріння»

Варіант 1.

У відповідності до мети дослідження і для її розв'язання були визначені і вирішені наступні завдання:

1. Здійснити науковий аналіз дидактико-психологічних передумов організації тестового контролю.
2. Уточнити сутність і зміст базових понять дослідження: «тест», «тестовий контроль», «комплексний тест».
3. Підготувати комплекс тестових завдань для контролю лексичних навичок говоріння на старшому етапі навчання польської мови.
4. Розробити методичні рекомендації щодо організації тестового контролю лексичних навичок говоріння в старших класах середньої школи.

Варіант 2.

У відповідності до мети дослідження і для її розв'язання були визначені і вирішені наступні завдання:

- здійснити науковий аналіз дидактико-психологічних передумов організації тестового контролю;
- уточнити сутність і зміст базових понять дослідження: «тест», «тестовий контроль», «комплексний тест»;
- підготувати комплекс тестових завдань для контролю лексичних навичок говоріння на старшому етапі навчання польської мови;
- розробити методичні рекомендації щодо організації тестового контролю лексичних навичок говоріння в старших класах середньої школи.

**Зразок оформлення об'єкту та предмету курсової роботи на тему
«Тестовий контроль лексичних навичок говоріння»**

Об'єкт дослідження – закріплення та перевірка знань учнів за допомогою тестових завдань для контролю лексичних навичок говоріння.

Предмет дослідження – використання тестових завдань для контролю лексичних навичок говоріння учнів старших класів спеціалізованих шкіл з поглибленим вивченням польської мови.

Зразок оформлення переліку прізвищ науковців під час критичного аналізу наукових джерел

Варіант 1

«... Цим питанням приділялася належна увага таких науковців: І.Л. Бім, Г.В. Рогова (методика навчання читання), якими були розроблені одноіменні методики навчання читання; С.К. Фоломкіна (навчання читання в школі як різновид мовленнєвої діяльності), І.Н. Зимня, Д.В. Ольшанський, В.Г. Редько (методика навчання іноземної мови), О.Л. Полякова (читання фахової іншомовної літератури) та інших ... »

«...Серед найбільш значущих видань слід назвати: роботи М.В. Сергієвського (загальноосвітнє значення іноземних мов), К.А. Ганшиної (методика викладання іноземних мов), І.А.Грузинської (методика викладання іноземної мови), З.М. Цветкової (на допомогу вчителю іноземної мови в середній школі), Л.В. Щерби (про загальноосвітнє значення іноземних мов)...»

Варіант 2

«...На основі аналізу психолого-педагогічної літератури (І.О. Зимня, З.І. Кличнікова, Т.І. Шарпіло та інші) ми зробили висновок, що ...»

Варіант 3

Допустимим є використання лише однієї літери з ініціалів (ім'я)

«...На основі аналізу психолого-педагогічної літератури (І. Зимня, З. Кличнікова, Т. Шарпіло та інші) ми зробили висновок, що ...»

Обов'язковим є уніфіковане зазначення ініціалів (тільки ім'я чи ім'я по-батькові) у всій курсовій роботі.

Приклади оформлення бібліографічного опису у списку використаних джерел

Характеристика джерела	Приклад оформлення
	Книги
Один автор	Скидан О. В. Аграрна політика в період ринкової трансформації : монографія. Житомир : ЖНАЕУ, 2008. 375 с.
Два автора	Крушельницька О. В., Мельничук Д. П. Управління персоналом : навч. посіб. Вид. 2-ге, переробл. і допов. Київ, 2005. 308 с.
Три автори	Скидан О. В., Ковальчук О. Д., Янчевський В. Л. Підприємництво у сільській місцевості : довідник. Житомир, 2013. 321 с.
Чотири автори	Методика нормування ресурсів для виробництва продукції рослинництва / Вітвіцький В. В., Кисляченко М. Ф., Лобастов І. В., Нечипорук А. А. Київ : Укragenpromprodуктивність, 2006. 106 с. Основи марикультури / Грициняк І. І. та ін. Київ : ДІА, 2013. 172 с.
П'ять і більше авторів	Екологія : навч. посіб. / Б. В. Борисюк та ін. Житомир, 2003. 174 с. Методи підвищення природної рибопродуктивності ставів / Андрющенко А. І. та ін. ; за ред. М. В. Гринжєвського. Київ, 1998. 124 с.
Колективний автор	Органічне виробництво і продовольча безпека : зб. матеріалів доп. учасн. III Міжнар. наук.-практ. конф. / Житомир. нац. агрокол. ун-т. Житомир : Полісся, 2015. 648 с.
Багатотомне видання	Генетика і селекція в Україні на межі тисячоліть : у 4 т. / гол. ред. В. В. Моргун. Київ : Логос, 2001. Т. 2. 636 с. Фауна України. В 40 т. Т. 36. Инфузории. Вып. 1. Суктории (<i>Ciliophora, Suctorea</i>) / И. В. Довгаль. Киев : Наукова думка, 2013. 271 с.
За редакцією	Доклінічні дослідження ветеринарних лікарських засобів / за ред. І. Я. Коцюмбаса. Львів : Тріада плюс, 2006. 360 с.
Автор і перекладач	Котлер Ф. Основы маркетинга : учеб. пособие / пер. с англ. В. Б. Боброва. Москва, 1996. 698 с. Брігхем Є. В. Основы фінансового менеджменту / пер. з англ. В. Біленького та ін. Київ : Молодь, 1997. 998 с.
	Частина видання

Розділ книги	Саблук П. Т. Напрямки розвитку економіки в аграрній сфері виробництва. <i>Основи аграрного підприємництва</i> / за ред. М. Й. Маліка. Київ, 2000. С. 5–15.
Тези доповідей, матеріали конференцій	<p>Зінчук Т. О. Економічні наслідки впливу продовольчих органічних відходів на природні ресурси світу. <i>Органічне виробництво і продовольча безпека</i> : зб. матеріалів доп. учасн. II Міжнар. наук.-практ. конф. Житомир : Полісся, 2014. С. 103–108.</p> <p>Скидан О. В., Судак Г. В. Розвиток сільськогосподарського підприємництва на кооперативних засадах. <i>Кооперативні читання: 2013 рік</i> : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 4–6 квіт. 2013 р. Житомир : ЖНАЕУ, 2013. С. 87-91.</p>
Статті з продовжуючих та періодичних видань	<p>Якобчук В. П. Стратегічні пріоритети інноваційного розвитку підприємництва в аграрній сфері. <i>Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Сер. Економіка</i>. 2013. Вип. 148. С. 31–34.</p> <p>Масловська Л. Ц., Савчук В. А. Оцінка результативності і ефективності виробництва органічної агропродовольчої продукції. <i>Агросвіт</i>. 2016. № 6. С. 23–28.</p> <p>Акмеологічні засади публічного управління / Є. І. Ходаківський та ін. <i>Вісник ЖНАЕУ</i>. 2017. № 1, т. 2. С. 45–58.</p> <p>Dankevych Ye. M., Dankevych V. Ye., Chaikin O. V. Ukraine agricultural land market formation preconditions. <i>Acta Universitatis Agriculturae et Silviculturae Mendelianae Brunensis</i>. 2017. Vol. 65, №. 1. P. 259–271.</p>
	Електронні ресурси
Книги	Ілляшенко С. М., Шипуліна Ю. С. Товарна інноваційна політика : підручник. Суми : Університетська книга, 2007. 281 с. URL: ftp://lib.sumdu.edu.ua/Books/1539.pdf (дата звернення: 10.11. 2017).
Законодавчі документи	<p>Про стандартизацію : Закон України від 11 лют. 2014 р. № 1315. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1315-18 (дата звернення: 02.11.2017).</p> <p>Концепція Державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року : проект / М-во аграр. політики та продовольства України. URL: http://minagro.gov.ua/apk?nid=16822 (дата звернення: 13.10.2017).</p>

Періодичні видання	Клітна М. Р., Брижань І. А. Стан і розвиток органічного виробництва та ринку органічної продукції в Україні. <i>Ефективна економіка</i> . 2013. № 10. URL: http://www.m.nayka.com.ua/?op=1&j=efektyvna-ekonomika&s=ua&z=2525 (дата звернення: 12.10.2017).
	Neave H. Deming's 14 Points for Management: Framework for Success. <i>Journal of the Royal Statistical Society. Series D (The Statistician)</i> . 2012. Vol. 36, № 5. P. 561–570. URL: http://www2.fiu.edu/~revellk/pad3003/Neave.pdf (Last accessed: 02.11.2017). Colletta L. Political Satire and Postmodern Irony in the Age of Stephen Colbert and Jon Stewart. <i>Journal of Popular Culture</i> . 2009. Vol. 42, № 5. P. 856–874. DOI: 10.1111/j.1540-5931.2009.00711.x.
Сторінки з веб-сайтів	Що таке органічні продукти і чим вони кращі за звичайні? <i>Екологія життя</i> : веб-сайт. URL: http://www.eco-live.com.ua (дата звернення: 12.10.2017).
	Інші документи
Законодавчі і нормативні документи (інструкції, накази)	Конституція України : станом на 1 верес. 2016 р. / Верховна Рада України. Харків : Право, 2016. 82 с. Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» щодо удосконалення деяких положень : Закон України від 5 жовт. 2017 р. № 2164. <i>Урядовий кур'єр</i> . 2017. Інструкція про порядок нарахування і сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : затв. наказом М-ва фінансів України від 20 квіт. 2015 р. № 449. <i>Все про бухгалтерський облік</i> . 2015. № 51. С. 21–42. Про затвердження Порядку забезпечення доступу вищих навчальних закладів і наукових установ, що знаходяться у сфері управління Міністерства освіти і науки України, до електронних наукових баз даних : наказ М-ва освіти і науки України від 2 серп. 2017 р. № 1110. <i>Вища школа</i> . 2017. № 7. С. 106–107.
Стандарти	ДСТУ ISO 9001: 2001. Системи управління якістю. [Чинний від 2001-06-27]. Київ, 2001. 24 с. (Інформація та документація). СОУ–05.01-37-385:2006. Вода рибогосподарських підприємств. Загальні вимоги та норми. Київ : Міністерство аграрної політики України, 2006. 15 с. (Стандарт Мінагрополітики України)
Патенти	Комбайн рослинозбиральний універсальний : пат. 77937 Україна : МПК А01D 41/02, А01D 41/04, А01D 45/02. № а 2011 09738 ; заявл. 05.08.2011 ; опубл. 11.03.2013, Бюл. № 5.

Авторські свідоцтва	А. с. 1417832 ССРСР, МКИ А 01 F 15/00. Стенка рулонного пресс-подборщика / В. Б. Ковалев, В. Б. Мелегов. № 4185516 ; заявл. 22.01.87 ; опубл. 23.08.88, Бюл. № 31.
Дисертації, автореферати дисертацій	<p>Романчук Л. Д. Оцінка джерел надходження радіонуклідів до організму мешканців сільських територій Полісся України : дис. ... д-ра с.-г. наук : 03.00.16 / Житомир. нац. агрокол. ун-т. Житомир, 2011. 392 с.</p> <p>Романчук Л. Д. Оцінка джерел надходження радіонуклідів до організму мешканців сільських територій Полісся України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра с.-г. наук : 03.00.16. Житомир, 2011. 40 с.</p>
Препринти	Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль : Ін-т пробл. безпеки АЕС НАН України, 2006. 7 с. (Препринт. НАН України, Ін-т пробл. безпеки АЕС ; 06-1).

Приклад побудови таблиць

Назва таблиці

Таблиця (номер)

Головка	Заголовки граф		Заголовки граф	
	Підзаголовки граф		Підзаголовки граф	
Боковик (заголовки рядків) ↓	Графа ↓			
	Рядок →			

Зразок оформлення графіку відвідування студентами консультацій наукового керівника

Консультації

_____ кафедри _____
 (посада) (назва кафедри)

_____ (прізвище, ініціали викладача, який проводить консультації)
 щодо керівництва **курсними** роботами

Настановча консультація

№ з/п	Прізвище, ім'я по-батькові студента	Тема курсової роботи	Дата	Підпис студента	Підпис наукового керівника	Примітка

1. Опрацювання теми, підбір відповідних літературних джерел, складання і оформлення бібліографії.

№ з/п	Прізвище, ім'я по-батькові студента	Дата консультації	Підпис студента	Підпис наукового керівника	Примітка

2. Складання змісту курсової роботи

№ з/п	Прізвище, ім'я по-батькові студента	Дата консультації	Підпис студента	Підпис наукового керівника	Примітка

3. Опрацювання першого розділу

№ з/п	Прізвище, ім'я по-батькові студента	Дата консультації	Підпис студента	Підпис наукового керівника	Примітка

4. Внесення уточнень до першого розділу. Висновки до першого розділу.

№ з/п	Прізвище, ім'я по-батькові студента	Дата консультації	Підпис студента	Підпис наукового керівника	Примітка

5. Опрацювання другого розділу

№ з/п	Прізвище, ім'я по-батькові студента	Дата консультації	Підпис студента	Підпис наукового керівника	Примітка

6. Внесення уточнень до другого розділу. Висновки до другого розділу.

№ з/п	Прізвище, ім'я по-батькові студента	Дата консультації	Підпис студента	Підпис наукового керівника	Примітка

7. Підбір, оформлення додатків.

№ з/п	Прізвище, ім'я по-батькові студента	Дата консультації	Підпис студента	Підпис наукового керівника	Примітка

8. Підготовка до рецензування.

№ з/п	Прізвище, ім'я по-батькові студента	Дата консультації	Підпис студента	Підпис наукового керівника	Примітка

9. Внесення уточнень рецензента.

№ з/п	Прізвище, ім'я по-батькові студента	Дата консультації	Підпис студента	Підпис наукового керівника	Примітка

10. Підготовка остаточного варіанту курсової роботи.

№ з/п	Прізвище, ім'я по-батькові студента	Дата консультації	Підпис студента	Підпис наукового керівника	Примітка

11. Підготовка доповіді, презентації на захист курсової роботи.

№ з/п	Прізвище, ім'я по-батькові студента	Дата консультації	Підпис студента	Підпис наукового керівника	Примітка

**Зразок оформлення відзиву наукового керівника на курсову роботу Відзив
наукового керівника**

на курсову роботу студента (прізвище, ініціали) _____ групи _____
_____ спеціальності

Тема _____ (назва) _____

У відзиві керівника слід зазначити:

- Актуальність теми.
- Відповідність змісту обраній темі.
- Рівень повноти розробки питань і окремих проблем.
- Рівень теоретичної та професійної підготовки студента, його здатність до самостійної роботи.
- Логічність, послідовність, аргументованість викладу матеріалу, вміння робити висновки.
- Характеристика студента під час роботи над курсовою роботою (дисциплінованість, наполегливість, підготовленість, своєчасність виконання завдання тощо).
- Важливість запропонованих студентом рекомендацій для їх провадження в практику роботи школи.
- Відповідність дослідження вимогам, що ставляться до виконання наукових робіт студентами.
- Оцінка курсової роботи стосовно можливості рекомендувати рецензовану роботу до захисту..

Дата і підпис керівника курсорові роботи із зазначенням посади, наукового ступеня та вченого звання.

Науковий керівник
(науковий ступінь,
вчене звання)

„_____” _____ 200 р. _

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Зразок оформлення рецензії на курсову роботу

Рецензія

На курсову роботу студента _____ групи _____ спеціальності
(прізвище та ініціали)

Тема _____ (назва)

У рецензії зазначається:

- Актуальність теми.
- Практична цінність питань, які розроблені в науковій роботі.
- Коротка характеристика роботи за розділами.
- Позитивні моменти і недоліки курсової роботи.
- Новизна й оригінальність ідей, покладених в основу роботи.
- Методика вивчення і обробка матеріалів дослідження.
- Наявність в роботі певних рекомендацій та їх обґрунтування.
- Якість оформлення курсової роботи.
- Недоліки роботи.
- Оцінка курсової роботи: «Робота заслуговує на оцінку «_____»».

Оцінку вказують прописом: *незадовільно / задовільно / добре / відмінно*.

Дата і підпис рецензента із зазначенням посади, наукового ступеня та вченого звання.

Рецензент (науковий
ступінь, вчене
звання) _____

»____» _____ 200_р. _

(підпис)

(прізвище та ініціали)

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дипломна робота як самостійне наукове дослідження студента: Методичні рекомендації для написання дипломної роботи. / Укл. С.М. Мартиненко, А.М. Москаленко, В.Г. Редько. К.: КМПУ ім. Б.Д. Грінченка, 2003. 32 с.
2. Довідник здобувача наукового ступеня. Збірник нормативних документів та інформаційних матеріалів з питань атестації наукових кадрів вищої кваліфікації / Упор. Ю.І.Цеков; попереднє слово Р.В.Бойка. К.: Редакція «Бюлетеня Вищої атестаційної комісії України», 2015. 64 с.
3. Довідник офіційного опонента. Збірник нормативних документів та інформаційних матеріалів з питань експертизи дисертаційних досліджень / Упор. Ю.І. Цеков; за ред. Р.В.Бойка. 2-е вид., випр. і доповн. К.: Редакція «Бюлетеня Вищої атестаційної комісії України», видавництво «Толока», 2008. 64 с.
4. Методичні вказівки до підготовки та захисту магістерських (дипломних) робіт (для студентів денної та заочної форм навчання за спеціальностями Гуманітарного інституту) / Уклад.: О.В. Єременко. Київ, КМПУ імені Б.Д.Грінченка, 2009. 21 с.
5. Основні вимоги до дисертацій та авторефератів дисертацій // Бюлетень ВАК України. 2017. №6. С. 9-16.
6. Приклади оформлення бібліографічного опису у списку джерел, який наводять у дисертації, і списку опублікованих робіт, який наводять в авторефераті // Бюлетень ВАК України. 2017. №6. С. 9-13.